Az ORSZI feladatainak változása a komplex rehabilitáció folyamatában

Dr. Pósfai Gábor
főigazgató
Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet

Előzmények

MUCSÖ

↓

OOSZI

↓

ORSZI

↓

NSZRH

ALAPÉRTÉKEINK

SZAKSZERŰSÉG

EMPÁTIA

TRANSZPARENCIA

FELELŐSSÉG TUDAT

PARTNERSÉG

Az ORSZI igazgatóságai és kirendeltségei

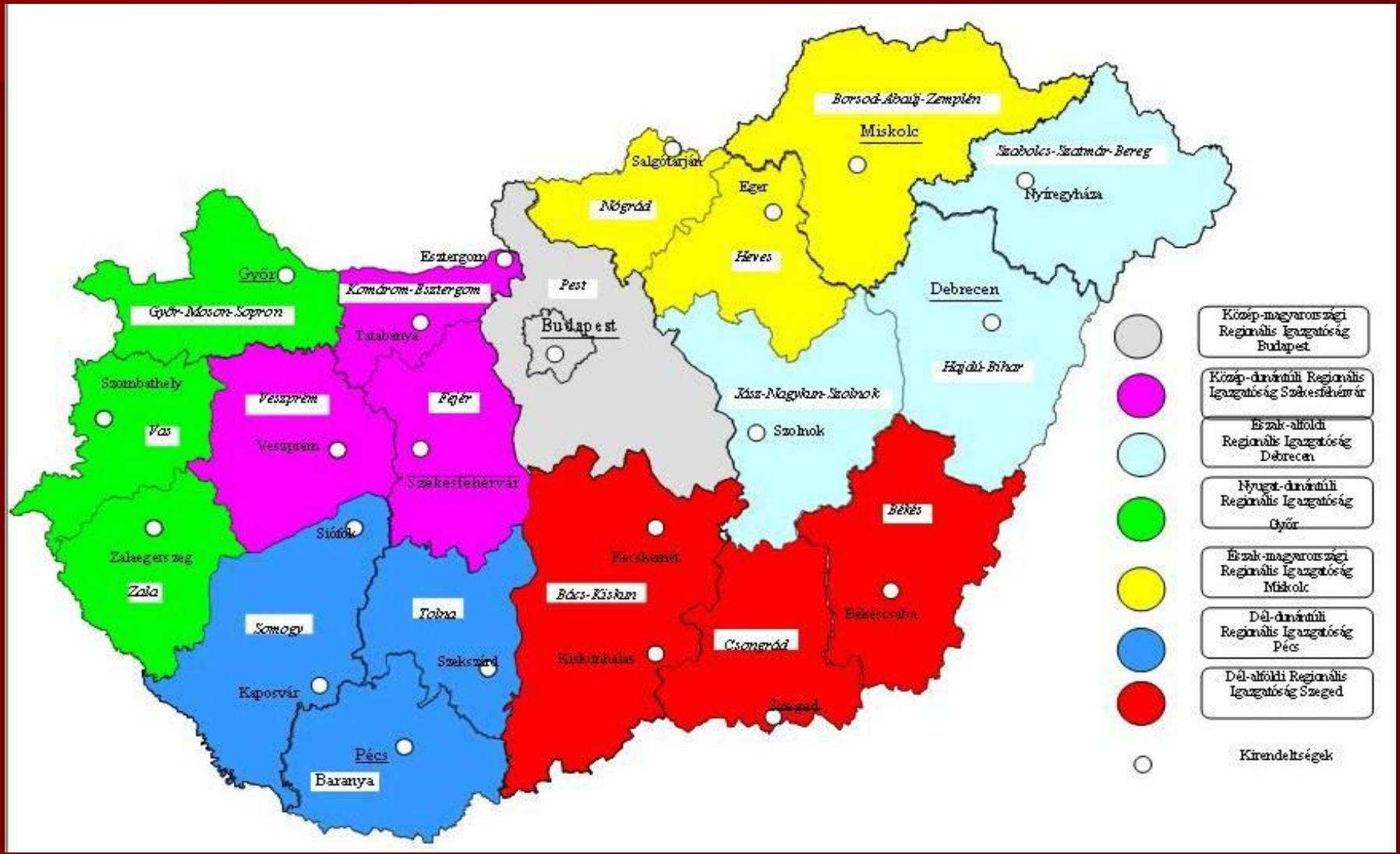

AZ ORSZI FŐBB FELADATAI ÉS HATÁSKÖREI I.

A komplex rehabilitációs vizsgálat keretében szakhatósági állásfoglalást ad:

- baleseti, rehabilitációs, rokkantsági, rendszeres szociális, átmeneti és bányászok egészségkárosodási járadéka
- rokkantsági, baleseti rokkantsági, hozzátartozói nyugellátás,
- fogyatékossági, rendelkezésre állási támogatás, rendszeres szociális segély
- magasabb összegű családi pótlék,
- hadi rokkantsági ellátások **megállapításához**.

AZ ORSZI FŐBB FELADATAI ÉS HATÁSKÖREI II.

Szakértői tevékenysége körében szakvéleményt ad:

- a keresőképesség és a táppénzes időszak alatt megállapítható egészségkárosodás elbírálásához,
- a baleseti táppénz idejének meghosszabbításához,
- gondozási szükséglet megállapításához (2010. VIII. 17-ig),
- a súlyos fokozatú demencia megállapításához,
- a fogyatékos személyek alapvizsgálatáról és gondozási felülvizsgálatról
- a szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatról és felülvizsgálatról,
- az átfogó rehabilitációs vizsgálatról és felülvizsgálatról,
- közúti járművezetők egészségi alkalmasságához
- súlyos mozgáskorlátozottsághoz, és egyéb vizsgálatokhoz, amit a jogszabály elrendel

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓS VIZSGÁLATOK ELŐZMÉNYEI ÉS CÉLJAI

Előzmények:

- 1995. óta a rokkantsági nyugellátás rendszere folyamatos változásokon megy keresztül.
- 2008. január 1-től egy új, a komplex rehabilitációt szolgáló minősítési és ellátási rendszer került bevezetése.

Célja:

- esélyt adni a megváltozott munkaképességűeknek az elhelyezkedéshez,
- a foglalkoztatás növelése,
- az igazságtalanságok kiküszöbölése, a visszaélések visszaszorítása,
- a fekete gazdaság „kifehérítése”.

A VÁLTOZTATÁSHOZ VEZETŐ OKOK

- Az aktív és inaktív foglalkoztatottak arányában jelentős az eltolódás.
- Az aktív korú megváltozott munkaképességűeknek kevesebb, mint 10%-a dolgozik bejelentve (szemben a fejlett országokban mért 30-50%-kal).
- A becslések szerint az aktív korú megváltozott munkaképességűek 30-50%-a dolgozik bejelentés nélkül (150-200 ezer fő).

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓ JOGSZABÁLYI DEFINÍCIÓJA ÉS CÉLJA

Rehabilitáció:

Külön jogszabályban meghatározott orvosi, foglalkoztatási, szociális, képzési és egyéb tevékenységek komplex rendszere, amelynek célja az egészségkárosodást szenvedett személy szakmai munkaképességének biztosítása.
(2007. évi LXXXIV. törvény a rehabilitációs járadékról)

A cél elérése érdekében:

a fejleszthető képességek felhasználásával a már tanult vagy még megtanulható szakképzettségek figyelembe vételével a szakmai munkaképesség helyreállítása, a foglalkoztatás elősegítése.

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓ ALAPJA A KOMPLEX MINŐSÍTÉS

Ennek keretében az ORSZI szakvéleményt ad a vizsgált személy:

- egészségkárosodásának mértékéről,
- szakmai munkaképességéről,
- rehabilitálhatóságról,
- a rehabilitáció irányáról,
- a rehabilitációs szükségletekről és azok időtartamáról
- az egyén szociális környezetére és szükségleteire vonatkozóan.

A komplex bizottság összetétele:

Legalább 2 orvosszakértő, 1 szociális és 1 foglalkoztatási szakértő (a bizottság minimum 4 tagú).

A KOMPLEX MINŐSÍTÉS SORÁN VIZSGÁLNI KELL:

- az érintett személy egészségi állapotát,
- foglalkoztatási előzményeit, munkaerő piaci helyzetét,
- adottságait és korlátait,
- foglalkoztatási rehabilitációs szükségleteit,
- szociális szükségleteit,
- családi körülményeit,
- környezeti adottságait.

A REHABILITÁCIÓ FOLYAMATA

- **orvosi,**
- **szociális,**
- **foglalkozási**
- **rehabilitáció**

Nem különálló, hanem egymásba kapaszkodó elemek.

Fókuszában az aktív egyén áll !

KIHÍVÁSOK

- Az egyén ma nem, vagy alig motivált a változásra.
- A gazdaság nem segíti a tényleges munkavégzést.
- A valódi okok vizsgálata helyett a társadalom az előítéletek mögé bújt.

A MOTIVÁCIÓ HIÁNYÁNAK OKAI

- Magas a szakképzetlenek aránya
- Félelem a hosszú távú, biztos jövedelem elvesztésétől.
- Az elérhető jövedelem kevesebb, mint a rokkant ellátás + a „feketemunka” jövedelme
- Szegregáció és izoláció:
  - munkahelyi élmények, közösségi kapcsolatok megfakulnak
  - beletörődés a jövedelem kiesésbe, kialakuló túlélési technikák
- A „betegszerep” nyújtotta legitim állapot védelemének elvesztése.
- Mobilitási problémák.
- Stigmáktól, előítéletektől való félelem.
- Önbecsülés hiánya, feleslegessé válás érzésének rögzülése.
- Az újra munkába állás haszna nincs arányban az egyénre és a családra háruló erőfeszítéssel.

INTERSZEKTORIÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSRE VAN SZÜKSÉG

- Szervezetek közötti együttműködés:
  - Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság
    - igénybejelentés
    - az ellátások megállapítása, folyósítása
  - ORSZI
    - komplex szakértői vizsgálat elvégzése
    - rehabilitációs javaslat
  - FSZH
    - rehabilitációs megállapodás megkötése
    - rehabilitációs terv készítés
    - rehabilitációs foglalkoztatás,
    - képzés, átképzés,
    - nyílt munkaerőpiacra történő visszavezetés koordinálása
- A sikeres rehabilitáció előfeltétele a szakmaközi együttműködés a bizottsági munkában és a rehabilitáció teljes folyamatában.

A MUNKAKÉPESSÉG ÉS A REHABILITÁCIÓ LEHETŐSÉGÉNEK MEGÍTÉLÉSE

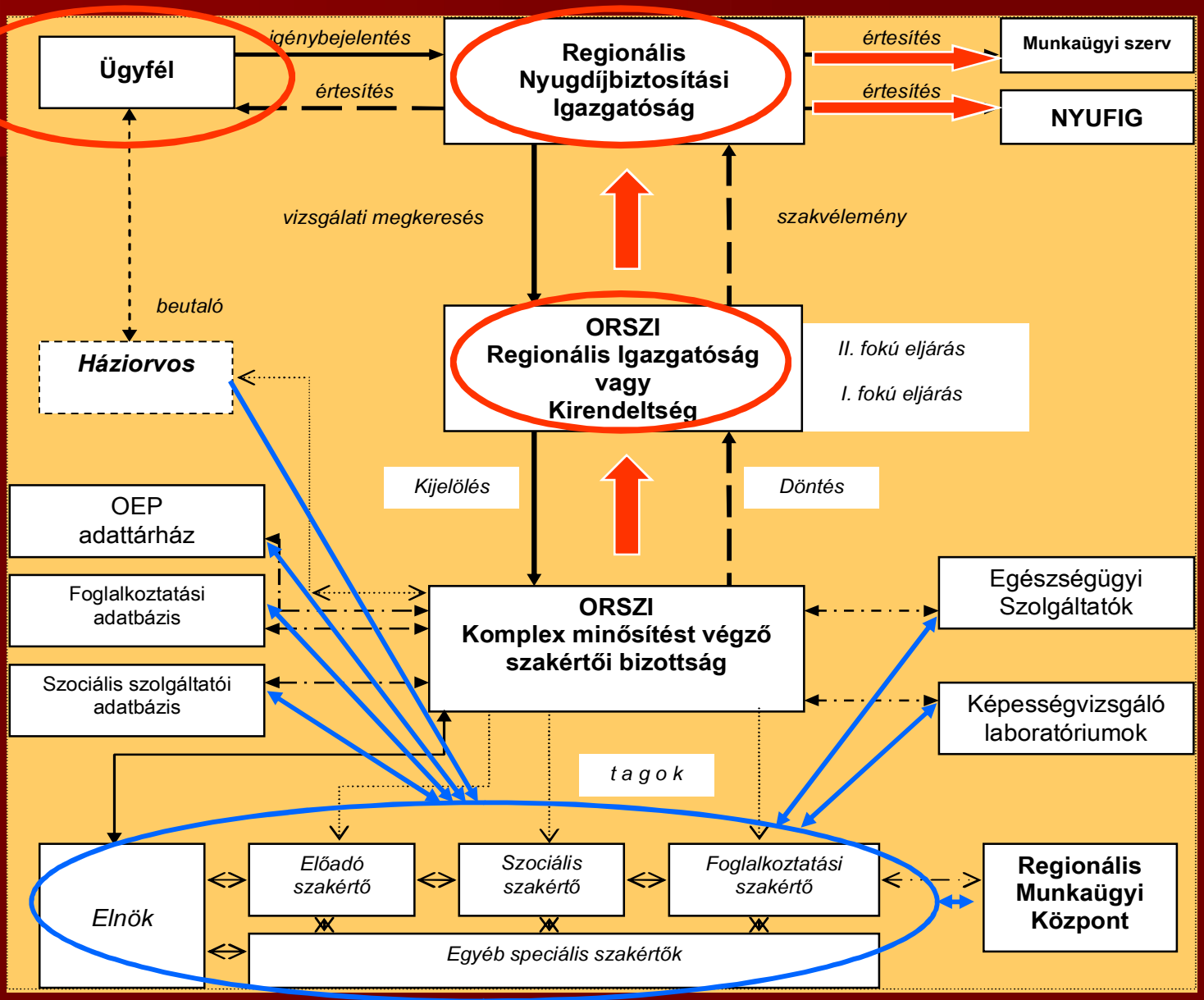

KOMPLEX VIZSGÁLATOK SZÁMA

Év	Összes vizsgálat		Megváltozott munkaképességűek (rokkantak)				Rehab. járadékosok	
	I. fok	II. fok	I. fok			II. fok	I. fok	II. fok
			1. csop.	2. csop.	3. csop.			
2008.	256.741	24.728	2942	19.929*	81.821	4914	5.398	1.163
2009.	257.518	29.386	2.869	22.421*	63.390	5.209	18.391	2.638
2010. I. félév	137.128	17.926	1.415	11.664*	35.536	3.694	7.393	1391

*A II. csoportú rokkantak között szerepelnek a baleseti és foglalkozási I + II. csop. rokkantak

ROKKANTSÁGI NYUGELLÁTÁSRA ÉS REHABILITÁCIÓS JÁRADÉKRA JAVASOLTAK SZÁMA (1990 – 2009)

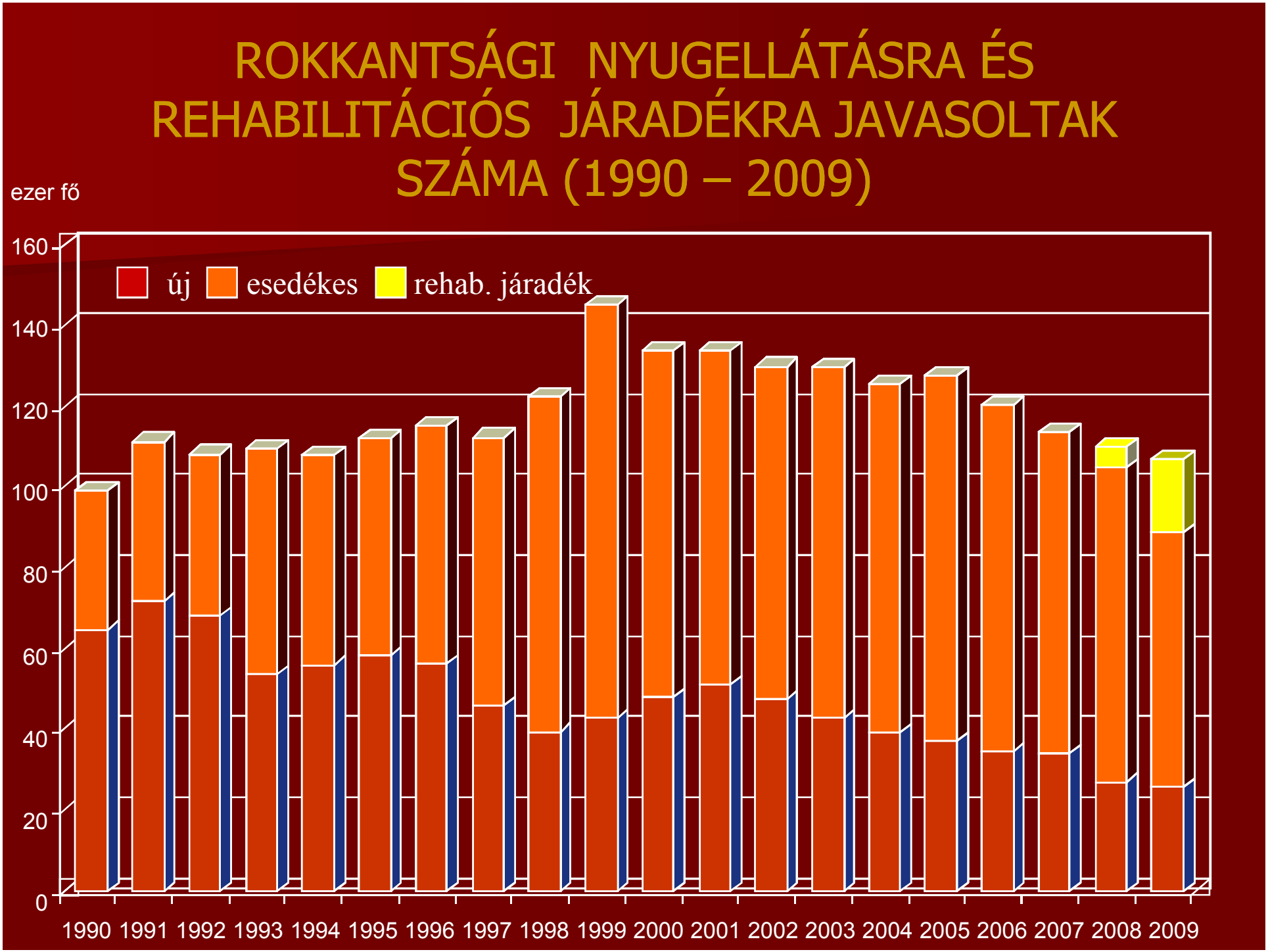

„Új igénylők” és „új rokkantak” számának a munkanélküliségi rátával való összehasonlítása (1980-2009)

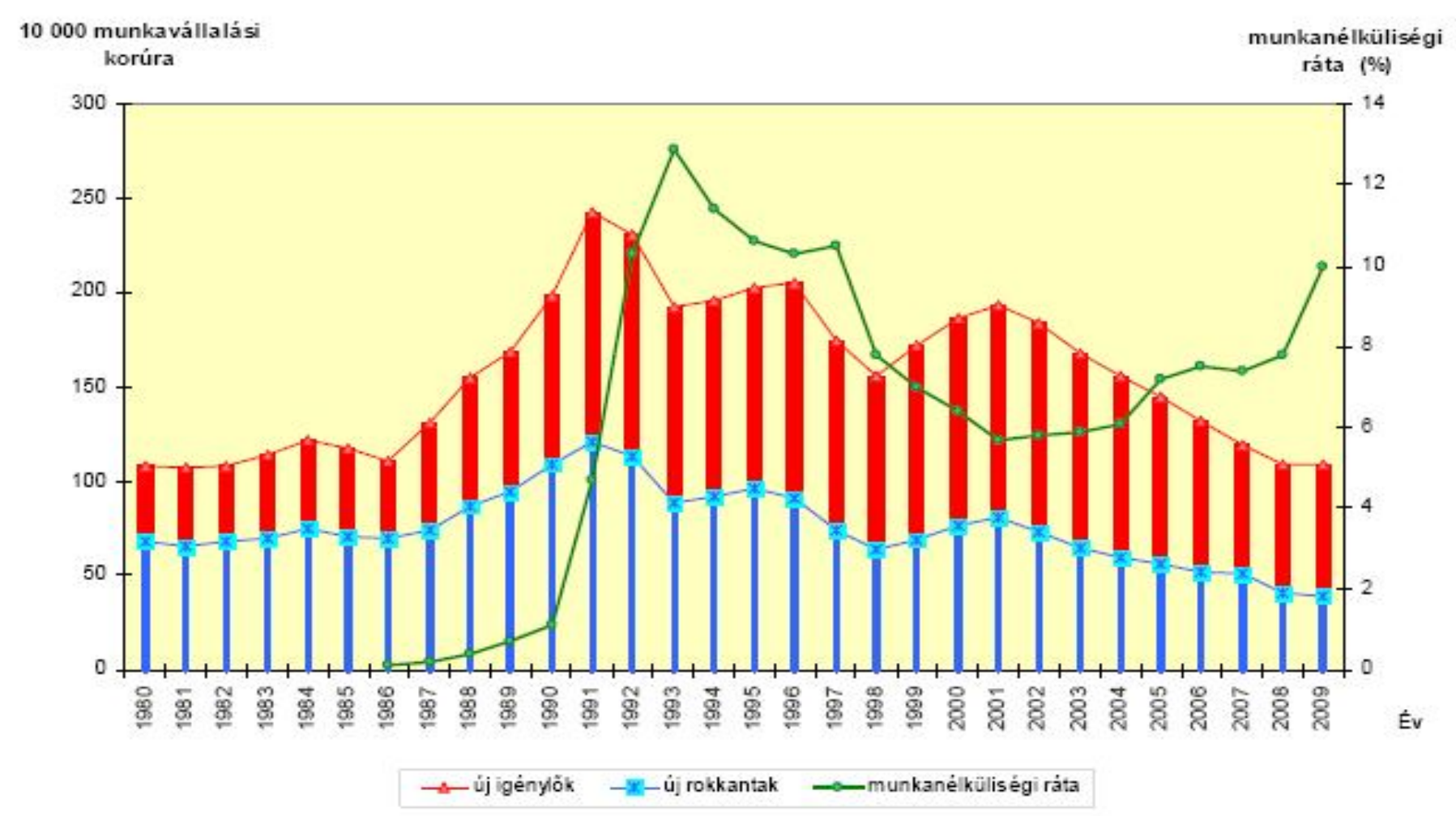

A SZAKÉRTŐI FELADATOK BŐVÜLÉSE

KOMPLEX
(EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS FOGLALKOZTATÁSI)
REHABILITÁCIÓ

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) alapján járó egészségügyi ellátási formák

- Egészségügyi szolgáltatás
  - A betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló eü. szolgáltatások (10. §)
  - Gyógykezelés céljából végzett ellátások (11-14. §)
    - háziorvosi ellátás
    - fogászati ellátás
    - járóbeteg-szakellátás
    - fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátás
  - egyéb egészségügyi szolgáltatások (15-17. §)
    - szülészeti ellátás
    - orvosi rehabilitáció
    - betegszállítás, mentés
- Pénzbeli ellátások
  - Terhességi-gyermekágyi segély(40-42. §)
  - Gyermekgondozási díj (42/A-42/D §)
  - Táppénz (43-49. §)
- Baleseti ellátások
  - baleseti egészségügyi szolgáltatás (54. §)
  - baleseti táppénz (55-56. §)
  - baleseti járadék (57-60. §)

AZ ORSZI FŐORVOSI BIZOTTSÁGÁNAK (FOB) FELADATAI A TÁPPÉNZ-JOGOSULTSÁG FELÜLVIZSGÁLATÁBAN

A FOB-hoz utalás történhet

- a munkáltató kérésére;
- Veszélyeztetett terhesség esetén;
- Vitás esetben:
  - Ha a biztosított a keresőképtelenség elbírálására jogosult orvos döntésével nem ért egyet, vagy
  - ha a keresőképtelenséget elbíráló orvos, illetve a felülvéleményező főorvos vagy az ellenőrző főorvos a keresőképtelenséget illetően nem ért egyet, a vita eldöntése érdekében.

- A Főorvosi Bizottság (FOB) feladatait az ORSZI területileg illetékes I. fokú Orvosi Bizottságai látják el.
- A FOB döntését a rendelkezésére álló orvosi dokumentumok alapján hozzák, illetve a szükséges mértékben a beteget megvizsgálják.
- A FOB naponta ülésezik, és döntése végleges, vagyis további felülvizsgálati lehetőség kizárt.

AZ ORSZI FŐORVOSI BIZOTTSÁGÁNAK (FOB) FELADATAI A BALESETI TÁPPÉNZZEL KAPCSOLATBAN

Az ORSZI FOB dönt:

- Vitás esetben
  [FOB r. 8. § (1)-(2) bek.]

- Utólagos táppénzigazolás esetén
  [Ebtv. 45. § (4) bek.]

- Baleseti táppénz egy éven túli hosszabbítása ügyében
  [FOB r. 8. § (1) bek., Ebtv. 65. § (3) bek.]

BALESETI JÁRADÉK ÉS BALESETI ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ MEGÁLLAPÍTÁSA

Baleseti járadékra az jogosult, akinek üzemi baleset következtében

- tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodása keletkezett,
- de baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék nem illeti meg.

Baleseti rokkantsági nyugdíjra az jogosult, akinek

- Össz-szervezeti egészségkárosodás (ÖEK) meghaladja 50%-ot,
- és baleseti károsodása meghaladja 39%-ot.

Baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosult az is, akinek az egészségkárosodása szilikózis vagy azbesztózis miatt következett be, és az egészségkárosodás mértéke eléri a 40 %-ot, továbbá megfelel a jogszabályban meghatározott egyéb jogosultsági feltételeknek.

AZ ORSZI TÁPPÉNZZEL, BALESETI TÁPPÉNZZEL, ÜZEMI BALESETTEL ÉS FOGLALKOZÁSI BETEGSÉGGEL ÖSSZEFÜGGŐ VIZSGÁLATAI 2003-2009.

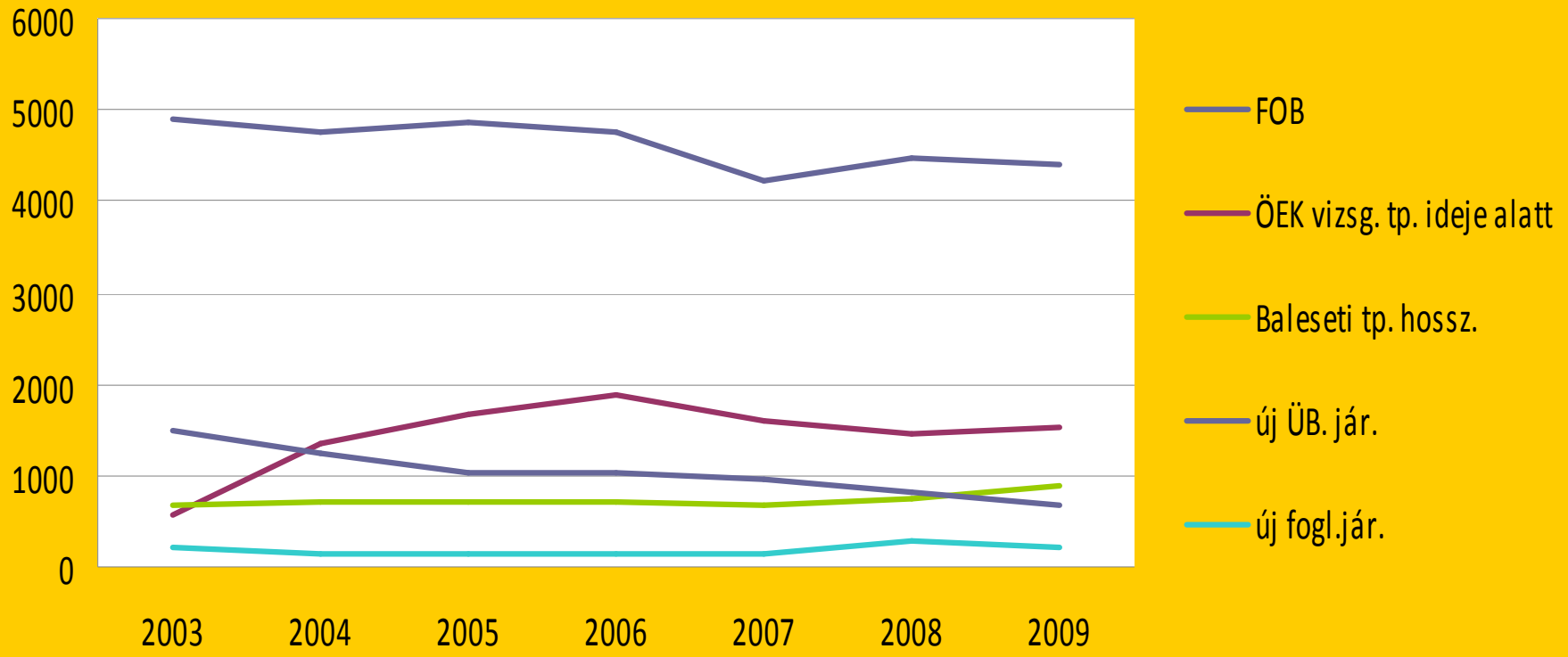

AZ ORSZI SZOCIÁLIS SZAKÉRTŐI FELADATAI

- **1. Fogyatékos személyek alapvizsgálata és gondozási felülvizsgálat**

  Célja: az egyén számára megfelelő intézménytípus meghatározása, javaslat az egyéni fejlesztési területekre .

- **2. Szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat és felülvizsgálat**

  Célja: annak megállapítása, hogy a szociális intézményben ellátott alkalmas-e szociális foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre, szociális foglalkoztatása munkarehabilitációban vagy fejlesztő-felkészítő munkában szükséges-e.

- **3. Átfogó rehabilitációs alkalmassági vizsgálat és felülvizsgálat**

  Célja: annak megállapítása, hogy a rehabilitációs intézménybe jelentkező alkalmas-e a rehabilitációs programban való önkéntes részvételre, illetve a szociális foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre.

SZOCIÁLIS SZAKÉRTŐI VIZSGÁLATOK 2008. JÚLIUS – 2010. AUGUSZTUS

	Alap-vizsgálat	**Szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat**	**Átfogó rehabilitációs alkalmassági vizsgálat**
Beérkezett kérelmek száma	**1.444**	**5.153**	**1.281**
Feldolgozott kérelmek száma	**1.042**	**4.367**	**822**

AZ ORSZI KAPCSOLATAI

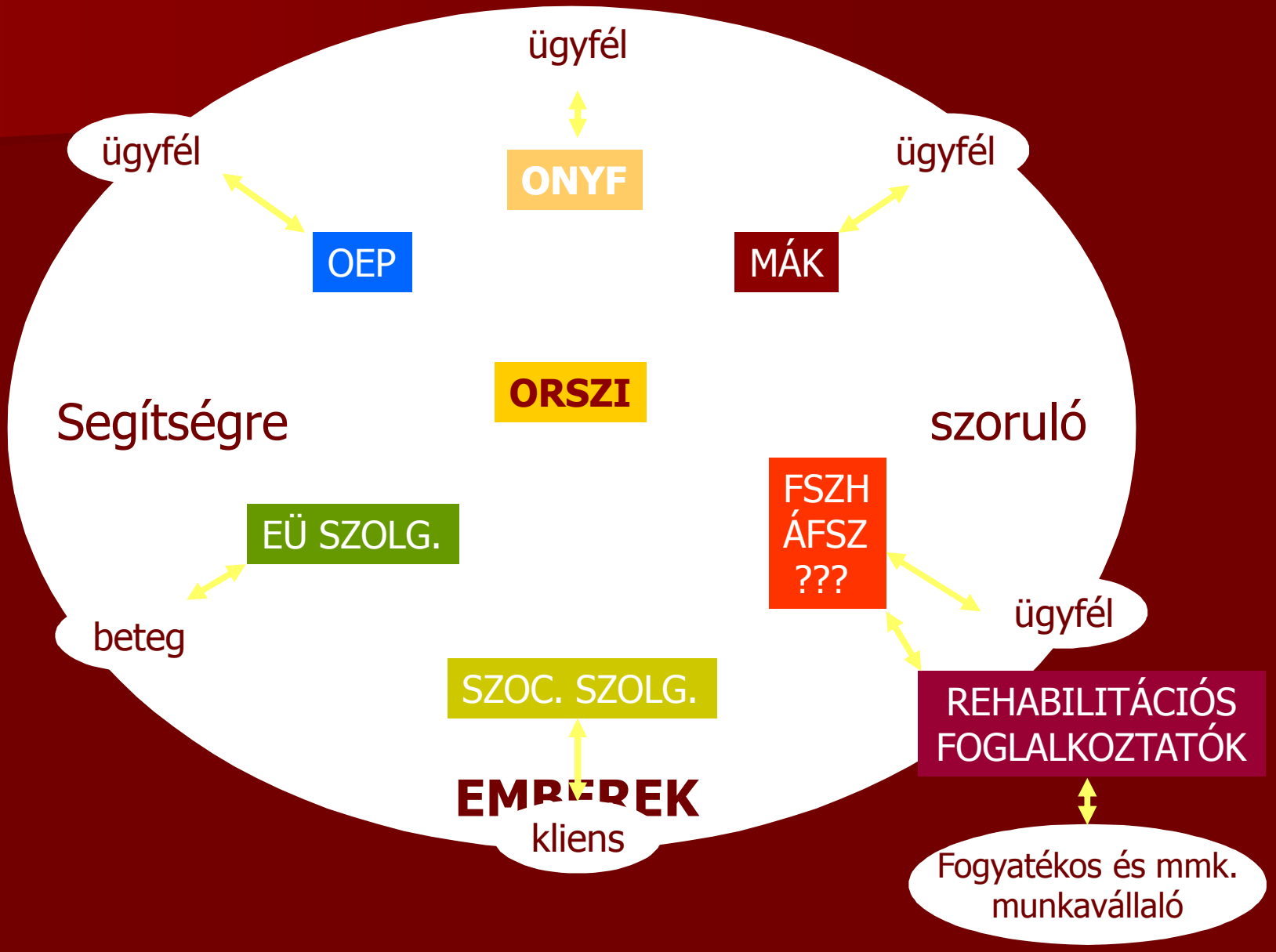

SZAKMAI CÉLKITŰZÉSEK A REHABILITÁCIÓVAL KAPCSOLATBAN

- Összhangba kell hozni a különböző jogszabályokban megfogalmazott rehabilitáció – fogyatékosság - megváltozott munkaképesség fogalomrendszerét.
- Egységes szemléletű, egymásra épülő, összehangoltan működő támogatási és foglalkoztatási rendszer kialakítása szükséges.
- Össze kell hangolni a rehabilitációs és a szociális foglalkoztatási formák rendszerét.
- A fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás és a komplex rehabilitáció megegyező kimeneti céljainak megfelelően az előzetes szakértői vizsgálatoknak egységes szempontok szerint kell történniük.
- Szükség van a komplex rehabilitáció, a védett és az akkreditált munkahelyek, valamint a szociális foglalkoztatás egységes, azonos szempontok mentén történő jogi szabályozására, az egységes szemléletű akkreditációs és értékelési rendszer kialakítására.

AZ ORSZI KAPUJA NYITVA VAN!

Várjuk

észrevételeiket,

javaslataikat!

KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ
FIGYELMÜKET!